

Utlåtande Rotel VIII (Dnr 2017/001857)

Mer kultur för äldre

Motion (207:70) av Jonas Naddebo m.fl. (alla C)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisnings till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher anför följande.

Ärendet

Jonas Naddebo m.fl. (alla C) föreslår i sin motion till kommunfullmäktige att äldrenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna ska skapa kontakt och förmedla utbyte mellan den civila kultursektorn och stadens äldreomsorg. De föreslår även att äldrenämnden i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska inventera tillgängliga lokaler som kan användas som replokaler. Uppdragen förväntas öka äldres tillgång till kultur genom en förväntan på att kulturaktörer som får tillgång till replokaler ska erbjuda kostnadsfria kulturupplevelser till de boende.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Kulturnämnden, Äldrenämnden, stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö samt Stockholms Stadshus AB, med underremittering till Micasa Fastigheter i Stockholm AB.

Stadsledningskontoret anser inte att det i dagsläget är aktuellt att ge äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter i Stockholm AB något uppdrag inom detta område.

Kulturnämnden ställer sig tveksam till att kulturaktörer i utbyte mot fria replokaler förväntas ha öppna repetitioner och erbjuda de boende gratis kulturprogram och vill framhålla amatörers rätt att skapa kultur utifrån lust och utan krav på motprestation.

Äldrenämnden är positiv till ett ökat samarbete med kultursektorn men tveksam till att upplåta lokaler i särskilda boenden som repetitionslokal för kulturarbetare mot att de boende kan komma och lyssna. Att sitta och lyssna på musikrepetitioner kan vara ansträngande men också störande för de boende.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd ställer sig positiv till en utökad samverkan med den civila kultursektorn och möjligheten för dem att få tillgång till lokalerna planeras i samband med att aktivitetscentra öppnar under våren.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att beslut om när och hur samlingslokaler ska användas måste få fattas på enhetsnivå.

Älvsjö stadsdelsnämnd ser att det genom ett närmare samarbete mellan det civila samhället och stadens äldreomsorg finns möjlighet att öka äldres tillgång till kultur och ställer sig därför positiv till förslaget om en utökad samverkan.

Stockholms Stadshus AB påpekar att det finns restriktioner för uthyrning som regleras av till exempel fastighetsförsäkringsfrågor och brandskydd.

Mina synpunkter

Vår lust till upplevelser och kultur minskar inte för att vi blir äldre. Konst, musik och annan form av kultur kan bidra till att bryta isolering och öka känslan av delaktighet. Tillgången till kultur ska inte bero på inkomst, kön eller var i staden du bor. Därför har majoriteten under mandatperioden genomfört flera insatser för att främja det lokala kulturlivet, bland annat har vi gjort stadens museer avgiftsfria. I alla stadsdelar finns det kultursekreterare anställda med uppgift att samordna det lokala kulturutbudet. I budget för 2017 utökade vi deras uppdrag att även ansvara för kultur för äldre.

I syfte att utöka stadens utbud av sociala, fysiska och kulturella aktiviteter för äldre har vi satsat 36 miljoner kronor på tillskapandet av aktivitetscenter. Under 2017 inrättades 7 aktivitetscenter och under 2018 kommer ytterligare 12 vara på plats.

I november 2017 anordnade vi en kulturdag för personer med demenssjukdom och deras anhöriga. Dagen hölls i Kulturhuset och 90 personer deltog. Syftet var att ge anpassade och positiva kulturella upplevelser med bredd och att inspirera till egna fortsatta kulturella aktiviteter. Dagen anordnades tillsammans med kulturförvaltningen i samarbete med Demensförbundet, Alzheimerfonden och Svenskt Demenscentrum.

Föreningsverksamhet är ett viktigt komplement till stadens egna sociala, kulturella och hälsoförebyggande arbete för äldre. I dagsläget finns ett 30-tal föreningar som får bidrag från staden för att på olika sätt skapa mötesplatser som ger äldre möjlighet till social samvaro och kulturella upplevelser. Under mandatperioden har vi höjt bidraget till föreningarna två gånger.

Jag är positiv till en ökad samverkan mellan stadens äldreomsorg och den civila kultursektorn trots att vi redan har flera goda exempel på det i staden. Jag är dock osäker om vi ska upplåta lokaler i särskilda boenden för äldre till replokaler för utomstående eftersom dessa boenden är de äldres hem och de har rätt till en lugn och trygg boendemiljö. Jag anser, med hänvisning till ovan, motionen besvarad.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2017:70) ”Mer kultur för äldre” av Jonas Naddebo m.fl. (alla C)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisnings till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 13 juni 2018

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Torun Boucher

Ulrika Gunnarsson

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) enligt följande.

Hade jag haft yrkanderätt hade vi beslutat att tillstyrka motionen och därutöver anföra följande:

Motionen söker nya vägar för att få kulturutövare och en äldre publik att mötas. Många av remissinstanserna ser positivt på ambitionen och betonar att modeller för samverkan ska bygga på frivillighet. Vi instämmer fullständigt i detta och anser att modellen ska utformas liknande som det fungerar idag när vård- och omsorgsboenden anordnar aktiviteter där hänsyn tas till de boendes intressen, trygghet och sömn. Om aktiviteterna upplevs som ansträngande eller störande för de boende måste aktiviteterna självfallet upphöra eller omplaceras. Att skapa fler mötesplatser mellan äldre och civilsamhällets kulturutövare är en vinnarfråga för alla inblandade och bör inte stå och falla med dessa påpekade självklarheter.

Remissammanställning

Ärendet

Jonas Naddebo m.fl. (alla C) föreslår i sin motion till kommunfullmäktige att äldrenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna ska skapa kontakt och förmedla utbytet mellan den civila kultursektorn och stadens äldreomsorg. De föreslår även att äldrenämnden i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska inventera tillgängliga lokaler som kan användas som replokaler. Uppdragen förväntas öka äldres tillgång till kultur genom en förväntan på att kulturaktörer som får tillgång till replokaler ska erbjuda kostnadsfria kulturupplevelser till de boende.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Kulturnämnden, Äldrenämnden, stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö samt Micasa fastigheter.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i betydelsen av att det är viktigt att samarbeta med det civila samhället och att kultur bidrar såväl till meningsfulla aktiviteter som till det hälsofrämjande arbetet. Vidare menar stadsledningskontoret att ett fungerande samarbete är centralt för att staden ska nå verksamhetsmål *1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet*.

På stadens vård- och omsorgsboenden sker redan idag olika aktiviteter som sångstunder, högläsning etcetera. Det sker även samverkan med olika föreningar för att kunna erbjuda olika kulturupplevelser. Det är viktigt att lyfta fram att äldre personer på särskilda boenden har olika behov och intressen. Att använda utrymmen på särskilda boenden som repetitionslokaler kan bland annat påverka de boendes upplevelse av trygghet och sömn. Med anledning av detta anser stadsledningskontoret att det i dagsläget inte är aktuellt att ge äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter i Stockholm AB något uppdrag inom detta område.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att Jonas Naddebos (C), Christina Linderholms (C) och Johan Fälldins (C)

motion om mer kultur för äldre anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 mars 2018 att som svar på remissen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.

Ersätтарыttrande gjordes av Pelle Thörnberg (C), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ser positivt på ambitionen att inventera Micasas fastighetsbestånd i syfte att öka tillgången till replokaler för civilsamhällets kulturaktörer. Vidare ser förvaltningen också positivt på ambitionen att utveckla kontaktytor mellan den civila sektorns kulturaktörer, stadsdelsförvaltningar och äldreboendena och har uppfattningen att ökad kontakt kan leda till samverkan och publiktillfällen för de äldre på boendena.

Förvaltningen ställer sig däremot tveksam till att kulturaktörer i utbyte mot fria replokaler förväntas ha öppna repetitioner och erbjuda de boende gratis kulturprogram och vill här framhålla amatörers rätt att skapa kultur utifrån lust och utan krav på motprestation. Modeller för samverkan måste bygga på frivillighet och respektera verksamheternas behov av repetition. Med det skrivet är det inte uteslutet att förslagen kan leda till att vissa amatörgrupper ser modellen som attraktiv. Kulturförvaltningen kan se att samverkan kan uppstå till exempel med en kör som får tillgång till lokaler på veckobasis för repetitioner som avslutas med föreställning inför publik i slutet av terminen.

Förvaltningen förespråkar att kultur i vården ökas genom att professionella kulturaktörer anlitas utifrån de äldres önskemål och behov.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2018 att godkänna förvaltningens förslag till remiss och överlämna den till kommunstyrelsen.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen anser att kultur är en viktig del i det hälsofrämjande arbetet för äldre. För att det ska fungera som bäst är det viktigt att personalen på boendena har verktyg för att själva genomföra olika kulturaktiviteter. Exempel på aktiviteter kan vara sångstunder, berättelser, högläsning och konst på väggarna kan inspirera till samtal mellan personal och de boende. Det är i det vardagliga livet som kulturen bör frodas.

Inom stadens särskilda boendeformer erbjuds kulturaktiviteter, ofta genom samarbete med kulturutövare i föreningar och organisationer. En viktig aktör i detta är ”Kultur i vården”.

Äldreförvaltningen är positiv till ett ökat samarbete med kultursektorn men tveksam till att upplåta lokaler i särskilda boenden som repetitionslokal för kulturarbetare mot att de boende kan komma och lyssna. Att sitta och lyssna på musikrepetitioner kan vara ansträngande men också störande för de boende. Särskilt med tanke på att många musikutövare har behov av att repetera kvällstid.

Rinkeby- Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2018 att som svar på remissen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturupplevelser och skapande verksamhet är av stor vikt betydelse för att förebygga ohälsa och isolering. Det är därför en viktig uppgift för äldreomsorgen att även äldre på vård – och omsorgsboenden har tillgång till olika kulturaktiviteter. Genom att bland annat samverka med föreningar, förvaltningens kultursekreterare och ta del av det utbud av aktiviteter som staden erbjuder i ”kultur i vården” finns idag tillgång till olika kulturupplevelser på stadsdelsområdets vård- och omsorgsboenden.

Förvaltningen ställer sig positiv till en utökad samverkan med den civila kultursektorn och möjligheten för dem att få tillgång till lokalerna planeras i samband med att aktivitetscentra öppnar under våren. En förutsättning är att krav på kvalitet, variation och lämplighet uppfylls.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 mars 2018 att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt omedelbar justering.

Ersätтарыttrande gjordes av Erik Sihlberg (C), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturupplevelser och kulturskapande av olika slag är för många äldre kvinnor och män både berikande och viktiga sociala sammankomster. Forskning visar också att det går att motverka och lindra demens med olika former av kulturell stimulans. Att erbjuda olika typer av kulturaktiviteter för de boende på vård- och omsorgsboenden är därför ett viktigt uppdrag. Idag sker redan samverkan med olika föreningar och förvaltningens kultursekreterare för att kunna erbjuda olika typer av kulturupplevelser på stadsdelens vård- och omsorgsboende i egen regi. Förvaltningen ser dock att detta arbete skulle kunna utvecklas och intensifieras. Olika typer av kulturupplevelser erbjuds även i anslutning till stadsdelens tre aktivitetscenter för äldre kvinnor och män.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om en utökad samverkan med den civila kultursektorn. Beslutet om när och hur samlingslokalerna ska användas måste få fattas på enhetsnivå utifrån vad som fungerar bäst för verksamheten just då. Förvaltningen anser även att äldreförvaltningen bör samordna och hålla ihop arbetet med att skapa/utöka kontaktytorna till den civila kultursektorn.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 mars 2018 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att genom ett närmare samarbete mellan det civila samhället och stadens äldreomsorg finns möjlighet att öka äldres tillgång till kultur och ställer sig därför positiv till förslaget om en utökad samverkan.

Förvaltningen anser att det är viktigt att erbjuda olika typer av kulturaktiviteter till våra äldre, vilket också sker idag genom bland annat verksamheter som Älvsjöträffen och Långbrobergs aktivitetscenter. Även stadsdelens vård- och omsorgsboenden erbjuder kulturaktiviteter. Dessa insatser skulle dock kunna kompletteras med ett ökat utbud av och tillgång till musik- och kultur. Äldreförvaltningen skulle kunna samordna och hålla ihop det stadsövergripande arbetet med att skapa och utforma kontaktytor.

Inför ett eventuellt samarbete bör goda samarbetsformer tas fram och säkerhetsaspekten belysas.

Vid ett samarbete är det viktigt att ta reda på vilka önskemål och intressen de äldre har och vad de efterfrågar när det gäller teman och genomförande.

Förvaltningen vill också lyfta fram vikten av att det i sammanhanget görs en analys av eventuella skillnader i önskemål hos kvinnor respektive män och att hänsyn tas till dessa vid ett samarbete. Om stadens äldreboenden ska erbjuda sina lokaler till olika typer av kulturutövning bör utgångspunkten vara en jämn fördelning av tider mellan kvinnor och män samt flickor och pojkar.

Förvaltningen ser behov av att inventera tillgängliga lokaler för att möjliggöra samarbetet.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Micasa Fastigheter är generellt sett positivt inställd till att äldre får utökade möjligheter till att ta del av det civila kulturutbudet i staden. Det ligger i linje med bolagets uppdrag att se över möjligheter att hyra ut samlingslokaler, men Micasa Fastigheter framhåller att det finns restriktioner för uthyrning som regleras av t ex fastighetsförsäkringsfrågor och brandskydd. Det är även i vissa fall svårt att avgränsa publika utrymmen från de boendes egna delar i de befintliga fastigheterna, vilket kan försvåra ett upplåtande av lokaler till olika kulturverksamheter.

Koncernledningens synpunkter

I likhet med Micasa Fastigheter anser koncernledningen att förslaget att öka tillgängligheten av kultur till äldre samt att få till ett mer effektivt lokalutnyttjande är

positivt. Frågan om Micasa Fastigheter ska upplåta tomma samlingslokaler kostnadsfritt till olika kulturaktörer behöver dock bedömas från fall till fall och Micosas synpunkter om eventuella restriktioner i fastigheterna och hyresgästernas upplevelse av trygghet och störningar ska beaktas. Koncernledningen vill även påtala att hänsyn behöver tas till typ av verksamhet och lokal utifrån skattelagstiftning och vilken prioritering och alternativt användande som finns av lokalutnyttjandet.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Ersättningsyttrande agjorde av Pelle Thörnberg (C) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag bett Kulturnämnden besluta enligt följande:

- Att tillstyrka Jonas Naddebos m fl motion om mer kultur för äldre.

Motionen söker nya vägar att få kulturutövare och en äldre publik att mötas. Den föreslår möjligheter för äldre att hitta nya kulturella stimuli och erbjuder kulturutövare inte bara kostnadsfria lokaler utan också en publik. Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande ser positivt på ambitionen och skriver att modeller för samverkan bör bygga på frivillighet och verksamheternas behov av repetition. Den frivilligheten består, även med motionen. Det är frivilligt att inte boka de kostnadsfria lokalerna men det ger en extra dimension om de bokas. Att säga nej till allt är kasta ut barnet kultur med badvattnet fria lokaler.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Ersättaryttrande gjordes av Erik Sihlberg (C) enligt följande.

Livet ska inte behöva vara tråkigt och kulturlöst för att man har hamnat på ett äldreboende, och med det här förslaget skulle fler äldre kunna njuta av gratis kultur. Många äldreboenden har tomma lokaler samtidigt som boende efterfrågar mer kultur och kulturutövare önskar lokaler att öva i. Alla vinner på att musiker kan öva och då samtidigt bjuda de äldre på kulturupplevelser, men självklart måste det ske på de äldres och den enskilda verksamhetens villkor. Att forskningen därtill har visat att kulturell stimulans kan ha positiv effekt på demenstillstånd blir ytterligare en uppsida med konceptet.

Att såväl Skärholmens stadsdelsförvaltning som andra stadsdelar nu är positiva till förslaget gör att vi nu har kommit ett steg närmare mot en ännu bättre äldrevård och utbyggd kultursektor!

Älvsjös stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Evy Kjellberg yrkade att stadsdelsnämnden bifaller motionen.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Det är glädjande att förvaltningen är positiv till motionen ”Mer kultur för äldre” av Jonas Naddebo med flera (C). Samtidigt som man ökar kulturinslagen på våra äldreboenden löser man ett stort problem för olika grupper och enskilda utövare att finna replokaler.

I ett äldreboende som jag känner till förekommer det redan ett samarbete mellan boendet och en musikgrupp. Just denna grupp övar på dagtid och många av de boende följer gruppens övningar med stort intresse. Det händer något utöver det vanliga. Som tack för att få öva i boendets lokaler bjuder man på en eftertraktad konsert någon gång per termin.

Det är bra att Äldrenämnden, tillsammans med stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter i Stockholm AB, får i uppdrag att inventera tillgängliga och potentiella replokaler för den civila kultursektorn.

Vad jag kan oroas över är om man från kommunens sida ser möjligheten att tjäna mycket pengar på att upplåta dessa replokaler. Efter att man inventerat, utarbetat råd, riktlinjer etc. bör det enskilda boendet själva avgöra om samarbete ska inledas och under vilka förutsättningar. De har ju också möjlighet att undersöka/bedöma om just ”den här kulturaktiviteten” är något som de boende efterfrågar.

Motionen tar i huvudsak upp ett närmare samarbete mellan det civila samhället och stadens äldreomsorg för att öka äldres tillgång till kultur. Undertecknad vill dessutom lyfta fram kommunens kulturskola som också borde kunna vara en stor resurs för att öka kulturutbudet för de äldre. Tänk om varje grupp besöker några äldreboenden varje termin. Vad trevligt det skulle vara.

Älvsjö SDF och övriga stadsdelsnämnder bör kunna intensifiera samarbetet med kulturskolan såväl som de lokala skolorna.

I Älvsjö centrum har vi Älvsjöträffen och snart Långbrobergs aktivitetscenter på Spadvägen. Det är en bra början. Kultur- och övriga aktiviteter som finns där bör göras kända för allmänheten och de som har hemtjänst måste uppmuntras att ta sig dit. I vissa fall måste man ordna med färdtjänst och följeslagare för att detta ska bli möjligt.

Ensamheten och isoleringen är ett stort problem som vi måste ta på stort allvar anser Centerpartiet.